

Cal Xic

Rajadell

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Serra de Palomes-Vall del torrent de Can Torra. Parcerisses. El Racó. SO del terme.
Emplaçament	Camí de les Casetes direcció Braquets; seguir el torrent de can Torra cap Can Parcerisses
Alçada:	500
Coordenades:	
Latitud:	41.70897
Longitud:	1.68858
UTM Est (X):	390897
UTM Nord (Y):	4618295

Classificació

Número de fitxa	08178 - 57
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Contemporani Popular
Segle	XIX-XX
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	Restaurat modernament
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	Ref. Cad: 001601200CG91G
Autoria de la fitxa	PEP 1993 (Jordi Piñero)/ OPC 2017-21
Data de registre de la fitxa:	dj., 25/02/2021 - 01:00

Descripció

Casa de pagès senzilla amb cossos adossats a nord i sud i amb una construcció aïllada a ponent. Presenta planta rectangular, amb coberta a doble vessant amb el carener perpendicular a la façana, la qual dona a llevant. Consta de planta baixa més un pis i golfes (de fet, un segon pis). El portal (com Can Montfort i Can Caseta) s'ubica, descentrat, al costat esquerre. Està emmarcat amb rajola i presenta un arc escarser. A sobre, es situa una balconada, i a la part esquerra, una finestra rectangular. Al segon pis hi ha dues finestres simètriques rectangulars. Per la part posterior, la casa té una planta menys (la planta baixa aquí està soterrada). Aquesta façana (oest) presenta també un portal d'accés, semblant al de la façana principal, però més estret, protegit per un petit sostre de teules. A sobre hi ha un gran finestral. El material constructiu és pedra, actualment vista.

Les dependències de tramuntana tenen coberta a una sola vessant. Son dos cossos amb grans portals d'accés. L'últim cos, més baix, és la pallissa. Les de la banda de migdia són més modernes, de totxo i arrebossades, amb una petita galeria.

Observacions:

Figura al Catàleg de Masies i Cases Rurals 2014 (num. 82)

Ubicada en una zona de conreus amb camps aterassats fins el torrent, amb abundància d'ametllers

A la descripció PEP 1993 s'informava de que es conservava un carro en relatiu bon estat.

Hi ha una inscripció gravada sobre un panot arrebossat a la primera de les dependències nord: YN 1946 JM.

En les fotos del PEP 1993 es veu com les façanes estaven arrebossades amb color beix fosc, de ciment. Tot el conjunt ha estat restaurant modernament, amb pedra vista a tots els paraments, sense arrebossats.

A l'entorn hi ha una pica i un corró.

Abans d'arribar a la casa, al costat del camí, a 60m a l'est, s'ha construït molt recentment un cobert de planta circular fet de pedra amb coberta metàl·lica, força gran, que recorda una barraca de vinya. S'hi guarda utilitat agrícola.

Segons el PEP (1993), la propietat de la casa conserva documentació que dona fe de la construcció de la casa als anys 80 del segle XIX..

Història

Totes les tres cases (cal Xic, Montfort i la Caseta, molt pròximes entre si), i construïdes de forma anàloga, s'assentaren sobre terrenys propietat de Parcerisses prop del torrent de can Torre, que partia les propietats entre Parcerisses i l'Oliver. Els propietaris eren parcers que treballaven les terres de can Parcerisses.

D'acord amb el relat de Molins (2020:238-40), el 18 de març de 1883 l'amo Joan Parcerisas va establir a Pere Serra Prat un terreny per edificar, de forma trapezoïdal, que mesurava 600 X 320 x 582 pams (unes 1,234 ha.) Incloïa un hort que es podia regar amb l'aigua de la font del Sabellà, de forma compartida amb la resta de veïns del raval. L'amo va permetre que s'arranqués pedra d'un cingle proper per edificar la casa. El preu de l'establiment va ser de 280 pessetes al comptat i la casa va quedar sotmesa a un cens perpetu de mitja pesseta a l'any.

Pere Serra era de Castellfollit i era un de la colla de cinc germans que es van establir a Rajadell. Un d'ells, l'Antoni, és el Serra que va construir la Casa Nova de can Torre (Pinyot). Com que el Pere era el germà petit, era anomenat el Xic de la Fàbrica, que va ser el nom que va rebre la seva casa. Posteriorment el nom es va escurçar i va quedar en cal Xic. El Xic es va casar el 1863 amb Josepa Lladó Argerich, d'Orpí. Fins que no va aconseguir fer-se la casa, el Pere i la família s'estaven a casa del seu germà Jaume al raval de la Fàbrica. Van tenir 7 fills. El primogènit, l'Antoni va néixer el 1864. Es casa amb Maria Casals Sorribas el 1893. Hereta la casa el 1894 al morir el pare, Pere. El 1902 mor Maria. L'amo, sense fills, es casa en segones núpcies amb Francesca Vilà Alberch, de Sant Feliu Sasserra, i amb ella van tenir el fill Emili. El

1887 l'Antoni va ser multat per una baralla. A la seva mort el 1911, la casa passa al fill Emili, però no vivia a casa amb els pares, sinó que treballava en una fàbrica tèxtil a Puig-reig. Allà s'havia casat amb Maria Peraire Puigmartí i tenia dos fills. Finalment, la casa va quedar a mitges entre l'Emili i la tieta Teresa Serra Lladó, que vivia a Balsareny amb el seu marit i fills, i que mantenia els drets, perquè no devia haver rebut la legítima que li pertocava. Cap dels dos tenia interès a ocupar la casa, doncs ja tenien la seva vida muntada fora. El 1913 es van reunir a cal notari, l'Emili, la tieta i el marit d'aquesta per procedir a la venda de la casa. El comprador va ser Josep Braup Orrit, de Llobera o Vallferosa, i el preu de la compravenda 1.500 pessetes. Quan va comprar cal Xic, el Josep Braup s'estava a la Casa Vella de Parcerisses i de moment no va canviar de domicili, sinó que va posar Can Xic a lloguer. Els llogaters que van entrar van ser Josep Clavé Mas i la seva família, de Massoteres, i posteriorment, el 1921, Ramon Garriga Closa, de Fonollosa, i la seva família. Abans de la guerra a cal Xic s'hi estaven els llogaters Ramon Ribalta Vila, de Pinós i la seva família. Josep Braup i Antònia Serra no van tenir fills i va quedar com a hereva la neboda Montserrat Braup Rius. Aquesta es va casar el 1922 amb Josep Mas Vendrell, de Llanera i veí de Claret de Figuerola. El matrimoni va viure amb els oncles a la Casa Vella de Parcerisses. Cap el 1946 la família va anar a viure a cal Xic. El pare i els nois van arreplegar pedres d'un casalot i van construir quatre coberts adossats a la casa, que eren per guardar el carro, per als porcs d'engreix, per magatzem i per tenir les conilleres i l'aviram. Un dels fills, Francesc Mas Braup va heretar cal Xic, que de vegades li deien cal Mas, però la nova denominació no va desplaçar el nom original, que s'ha mantingut fins avui. El Francesc no podia treballar la terra per raons físiques i se'n va a viure a Manresa. A cal Xic s'hi van quedar els pares amb un altre fill, el Josep, que també se'n va anar a la ciutat quan els vells van morir. Durant uns anys la casa va romandre buida, però després la va ocupar un altre germà, el Joan. Una filla de Francesc Mas Braup va heretar la casa, la qual, amb el seu marit, ha impulsat les darreres obres de millora realitzades a la casa.

Bibliografia

MOLINS, Ernest (2020). Cases i Masos de Rajadell (I). Ajuntament de Rajadell. Pp 238-40

